

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОКРЪЖЕН СЪД – ЯМБОЛ

Изх. № 1060
Дата: 03.04.2025 г.

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ВСС-111111

03-04-2025

ДО
СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Отговори
От Пепа Илиева Чиликова,
И.Ф. административен ръководител – председател
на Окръжен съд - Ямбол

Относно: Поставени въпроси от Български институт за правни инициативи по повод участието ми в процедура за избор на административен ръководител-председател на Окръжен съд – Ямбол, който е насрочен за 08.04.2025 г.

Уважаеми членове на Съдийската колегия на Висш съдебен съвет,

Уважаема госпожо Вегертседер,

Представям накратко отговори на въпросите към мен, изпратени чрез Съдийска колегия на ВСС.

- 1. Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната власт след решението на КС от 26.07.2024 г., относно промените в Конституцията на Република България, обн. в ДВ бл. 106 от 22.07.2023 г., и ако да, - в каква посока?*

Без да negliжирам въпроса, бих отговорила накратко, изхождайки от значението на думата реформа - трансформация, промяна, която се вписва по законодателен път. Десет години след приемането на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система в България, темата продължава да е актуална, което означава, че реформа не е направена или е направена, но промяната не е качествена. Посоката, в която трябва да се реформира съдебната система е ясна и тя трябва да

води към връщане на доверието на гражданите в съда и неговите решения .

2. *Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти /от нормативен и организационен характер/ за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати?*

При отговора на този въпрос изхождам от ситуацията в съда, в който работя. През последните години стана тенденция да се вземат щатове от регионалните съдилища за сметка на тези в София и това е една от причините да се нарушава равномерността на натовареност между органите на съдебната власт, а от там и на магистратите. В Окръжен съд – Ямбол няколко пъти се е налагало да пишем становища срещу предстоящи решения на този състав на ВСС за съкращаване на щатни бройки за съдии, въпреки че щатът на съда е под необходимия минимум за сформирание на поне по два въззивни състава във всяко отделение и това изключително затруднява правораздавателния процес и нормалната работа на съдиите. Излишно е да обяснявам необходимостта от това, предвид търсенето на качествено и бързо правораздаване, в интерес на обществото. При нас е ГКПП-Лесово и най - дългата „зелена граница“ между България и Турция, /между ЕС и Турция/, а вече сме в „Шенген“, което поставя още по- високи изисквания за охрана на границите ни – в граничните райони наказателните съдии разглеждат и решават специфични казуси, които са непознати за колегите ни от вътрешността на страната, свързани именно с опитите за незаконното пресичане на държавната ни граница , а ОС- Ямбол разполага само с четирима наказателни съдии, което само по себе си говори за висока натовареност и очевидна липса на равномерна такава за различните съдебни райони.

Освен гореизложеното следва да се отбележи, че Окръжен съд – Ямбол разполага само с една щатна длъжност за „младши съдия“, която остава незаета за много дълги периоди от време. Това се дължи, освен на бавния и тромав механизъм при назначаването им, така също и на ползването на продължителен отпуск, веднага след встъпването им в длъжност, най-често за бременност и раждане на дете. Според мен, навсякъде в окръжните съдилища следва да има най - малко по две щатни бройки за младши съдии. Необходимо е прецизиране на натовареността на всеки съдебен район и при на назначаването на съдебни помощници.

Не е за подценяване и фактът, че съкращаването на дори една съдийска бройка води до намаляване до минимум на

възможността за кариерното израстване на районните съдии. Такъв конкурс например за Окръжен съд – Ямбол не е бил провеждан от 2009 година – едва сега през 2025г. беше обявена за конкурс 1 свободна бройка за граждански съдия в ОС-Ямбол.

Окръжен съд – Ямбол отдавна не е сред ниско натоварените съдилища в страната, така че съкращаването на съдийски бройки по критерий „натовареност“ преценявам като неправилно. /Подробни данни за натовареността съм представила в Концепцията си за стратегическо управление на Окръжен съд – Ямбол/.

Предвид дългогодишният ми професионален опит /33 години/ в съдебната система съм наясно и с опитите в последните години част от малките районни съдилища в страната, които са с очевидно по-ниска натовареност да бъдат закрити - категорично съм против закриването на този вид съдилища, т. к. това би имало най-вече негативен социален ефект, защото носи значителен риск да ограничим или на практика да лишим голяма група български граждани от достъп до правосъдие. Тези съдилища / например РС-Тополовград и РС-Крумовград/ се намират в погранични райони, които са твърде отдалечени от областните центрове, с доказана липса на редовен обществен транспорт и високи пътни разходи на фона на специфичните социално - демографски проблеми, което сочи, че закриването на тези съдилища на практика ще лиши жителите на тези общини от достъп до правосъдие и ще доведе до създаване на значителни затруднения на дейността на нотариусите, съдебните изпълнителни и адвокатите. Жителите на малките общини /особено тези в пограничните райони/ заслужават равен достъп до правосъдие с останалите граждани. Споделям тезата, че трябва да се направи обстоен анализ за ползите и вредите от евентуалното закриване на съдилищата в малките общини / и най – вече в пограничните райони с Република Турция/ като се прецени внимателно риска от негативен социален ефект както и доколко и как ще се осигури на гражданите на тези общини реален достъп до правосъдие.

Не мога да посоча конкретна формула, но изброените по-горе проблеми могат да насочат усилията към въвеждане на по-ефективни инструменти за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати.

3. *Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина за определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т. нар. „трима големи“?*

Разликата във възнагражденията между различните инстанции наистина е голяма и трябва да има законово регламентирани критерии за определянето им. Заплатите на съдиите, например, да са отнесени към заплатите на народните представители или пък към средната работна заплата в бюджетната сфера, т. е. критериите трябва да бъдат и количествени. За мен обаче, по-големият проблем е възнаграждението за различните рангове на магистратите, където следва внимателно да се обмисли по-високо възнаграждение и съответно увеличаването му за всеки по - висок ранг. Високо възнаграждение за ранг би стимулирало магистратите най - вече от районните съдилища с по - дълъг стаж да остават на работа и да правораздават на място в малките населени места, а не непременно да търсят реализация в големите областни центрове, където има окръжни и апелативни съдилища.

Голямата разлика в съдийските възнаграждения и т. н. „ножица“ между заплатите на магистратите от най - ниското и най - високите нива в съдебната система несъмнено води до демотивация за работа и създава трудности при кариерното израстване. В този смисъл мисля, че трябва да има „законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата“ с въвеждането на количествен или процентен критерий. Може би е дошло време да се помисли и за допълнителни възнаграждения и стимули за магистратите, които работят в непопулярни и отдалечени съдебни райони.

4. *На 1.07.2024 г. в КС на РБ излезе с решение, което обявява за противоконституционни текстовете от ЗМ и ГПК, въвеждащи задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове дела. Какво е мнението Ви за прилагането/използването на процедура по медиация в рамките на висящ съдебен процес?*

Като и.ф. административен ръководител направих всичко възможно в Окръжен съд – Ямбол да изградим един модерен и удобен медиационен център, отговарящ на Наредба № 11 от 30 октомври 2023 г. за структурата и организацията на дейността на съдебните центрове по медиация. Убедена съм, че медиацията е по-лесният начин за постигане на взаимно изгодно споразумение, в рамките на съдебното производство или извън него. Само че, аз съм наказателен съдия и по-професионален и по-полезен отговор на поставения въпрос биха могли да дадат граждански съдии. В наказателното правораздаване медиацията категорично няма място.

5. *През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика за*

времето на действието им? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздават? Има ли необходимост от разширяване и в каква посока?

Кандидатирайки се за административен ръководител, изключително много разчитам на колегите си и във всяко едно отношение приемам себе си като равна с тях. Имам късмета да работя в съд с малък колектив, в който абсолютно всички проблеми, възникнали в нашата работа, решаваме заедно. Съдийското самоуправление е традиция, която и без законово определените параметри в ЗСВ, спазваме от много години. Примерите в това отношение са много. Например, всички колеги съдии са пряко ангажирани в процеса на обсъждане и изготвяне на индивидуални и общи становища и позиции по различни нормативни документи. Всички заедно решаваме възникнали проблеми от административно естество. Нормално е да възниква необходимост от разширяване на съдийското самоуправление, затова когато се налага, обсъждаме на общите си събрания съдебна практика и начините за уеднаквяването и, актуализираме вътрешните си правила, предприемаме корекционни мерки, но след изслушване и съобразяване със становището на всеки един от нас.

6. *Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. Смятате ли, че това беше по-доброто решение или кодексът трябваше да остане единен?*

Нямам категоричен отговор на този въпрос, защото с или без общ Етичен кодекс, българският магистрат, независимо дали е съдия или прокурор, при изпълнение на служебните си задължения, се ръководи единствено и само от вътрешното си убеждение и закона, като не се поддава на натиск, заплахи, стимули, влияния от представители на политическия и икономическия сектор. Личното ми мнение е, че Кодексът на българските магистрати трябва да бъде единен за всички магистрати, работещи в съдебната система, но беше изпълнена препоръката на Венецианската комисия за отделни Етични кодекси за съдии и прокурори. Резултатът за мен е един и същ.

7. *Смятате ли, че Висш съдебен съвет, който е с изтекъл мандат вече повече от две години, е легитимен да реализира кадрова политика по отношение на избор на административни ръководители в органите на съдебната власт /и извън „тримата големи“/?*

Ако смятах, че Висшият съдебен съвет е нелегитимен, нямаше да участвам в тази процедура, защото изборът ми за административен ръководител също би следвало да е нелегитимен. За мен по-важното

в случая е, че всички решения на ВСС, независимо дали е в мандат или с изтекъл такъв, относно назначенията и професионалното развитие на съдиите, зависят от техните заслуги при прилагане на обективни критерии в рамките на закона. Не може системата да спре да работи.

8. *На стр. 32 от Концепцията Ви залагате като цел „постигане на европейски стандарти на правораздаването“. Бихте ли уточнили какво имате предвид?*

Богатството на правната култура в Европа е безспорно. Макар че не съществува еднакъв модел, който да е приложим във всички страни, ние бихме могли да прилагаме добри практики в различни направления на съдебната дейност, на които често се възхищаваме, но съотносими към нашето законодателство. Например, наложително е да променим езика, на който говорим с гражданите, защото една от причините за ниския ни рейтинг е именно сложният и неразбираем за гражданите съдебен език, с който си служат магистратите и съдебните служители. В много от европейските страни този проблем не съществува, защото спазват приетите европейски стандарти. /Консултативен съвет на европейските съдии: съдебните решения трябва да са написани на ясен и достъпен език. Препоръчва се ясен, директен и точен език на комуникацията с гражданите/. Добрите примери, които могат да ни насочат към постигане на европейски стандарти в правораздаването са много и от нас зависи кога и как ще ги приложим, а обучението на съдии и съдебни служители трябва да бъде непрекъснат процес.

9. *На стр. 34 от Концепцията Ви сочите, че в ОС – Ямбол натовареността е голяма. Как планирате да се справите с този проблем?*

Натовареността в Окръжен съд – Ямбол е голяма /конкретните цифри са посочени в Концепцията за стратегическо управление на Окръжен съд – Ямбол/, но въпреки трудностите в това отношение, съдиите успяха да приключат по-голяма част от делата през 2024г. при запазване на качеството в правораздавателната дейност. В подкрепа на това е високият процент потвърдени от въззивната и касационната инстанция съдебни актове, постановени от съдиите и в двете отделения. Ще продължавам да давам становища за запазване на броя на магистратите и ще искам от ВСС попълване на свободните щатове, включително щатно място за втори младши съдия и за поне още един съдебен помощник.

10. *На стр. 35 от Концепцията Ви посочвате, че ще се стремите към „дозирано присъствие в медиите“. Бихте ли разяснили какво означава това, според вас?*

Дозирано присъствие в медиите, т.е. достатъчно и нито повече, нито по-малко информация, с която да задоволим интереса на

медиите, а и на обществото като цяло. За дозирано присъствие в медиите изхождаме от това, че преекспонирането на работата на съдебната система води до толкова грешни оценки, колкото и при липса на информация. В Окръжен съд – Ямбол има назначен служител "Връзки с обществеността", чието задължение е да се съобразява с аспектите на публичността при всеки казус, при всяко дело, при всяка проява, свързана с работата на съда, както и с работата на цялата съдебна власт. При анализа на публикациите през последните години е видно, че няма нито една негативна оценка за работата на Окръжен съд – Ямбол. В този смисъл мога да кажа, че правилно планираната дейност за дозирано присъствие в медиите, е успешна. Заедно с дозираната медийна политика ще продължа да работя в пълно сътрудничество с медиите, гражданите, неправителствените организации; ще поддържам непрекъснат конструктивен диалог с различните общности, включително с хората в неравностойно положение и техните организации. Категорична съм, че това е най-ефективният подход към печелене на доверие.

С уважение:

(ПЕПА МЕЛИКОВА)
И.Ф. АДМИНИСТРАТИВЕН
РЪКОВОДИТЕЛ –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ОКРЪЖЕН СЪД - ЯМБОЛ